

Plenum

Torsdag 18.12.2025 kl. 10.00

3.4. Huvudtitel 36 Räntor på statsskulden

Förste vice talman Paula Risikko: Nu presenteras huvudtitel 36 gällande räntor på statskulden.

Allmän debatt. — Ledamot Hänninen, varsågod.

Debatt

18.37 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Julkista talouttamme vaivaa rakenteellinen kestävyysvaje. Suomen julkinen velka on vaarallisella tasolla — tämä oli varmasti tuttua tietoa myös sinne veljille vasemmalla. Ensi vuoden talousarvio kertoo tilanteen vakavuudesta: valtion menot ovat noin 90,7 miljardia euroa ja tulot noin 81,4 miljardia euroa, joten alijäämää on 9,3 miljardia euroa, ja se on valtavan paljon rahaa. Tästä kokonaisuudesta yksin korkomenot nousevat ensi vuonna 3,2 miljardiin euroon. Se on summa, jolla voitaisiin rahoittaa poliisin toimintaa kolmeksi vuodeksi. Kasvavat korkomenot ovat suoraan pois suomalaisten palveluista, turvallisuudesta, sotepalveluista ja koulutuksesta. Tästä syystä velkasuhteen vakauttaminen ei ole ideologinen valinta vaan välttämättömyys. Halusipa oppositio tai kuka tahansa jotakin muuta, niin tämä on välttämättömyys.

Arvoisa puhemies! Resepti, jota oppositio tänäkin päivänä saattaa tarjota, on ollut sama jo kauan. Tapa, jossa lykätään päätöksiä ja kasvatetaan syömävelkaa [Vasemmalta: Kuka-han sitä on kasvattanut?] lastemme piikkiin ja heikko-osaistemme kustannuksella, ei ole kyennyt tuomaan isänmaallemme talouskasvua ja vaurautta yli 15 vuoteen. Voin sanoa — siellä varmasti moni haluaa käyttää niitä puheenvuoroja nyt, kun Hänninen näin sanoo — että on siellä kansallinen kokoomuskin ollut mukana. Tämä on faktaa. Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan vuosina 2020—2023 menoja lisättiin jopa 41 miljardilla eurolla, osa jopa pysyvinä lisäyksinä, samalla kun finanssipoliittiset säännöt laiminlyötiin, kehyksiin ei palattu eikä rakenteellisia uudistuksia tehty. Vaikka näistä kaikista varoitettiin toistuvasti. Tämän politiikan tie on kuljettu nyt loppuun, ja sen lasku on tässä edessämme.

Arvoisa puhemies! Vaikeassa taloustilanteessa hallitus on tehnyt sen, mikä on ollut välttämätöntä. Kymmenien miljardien eurojen sopeutuspaketti on taittanut velkaantumistamme selvästi. Tänä ja ensi vuonna velkaa otetaan noin neljä miljardia euroa vähemmän kumpanakin vuonna kuin ilman hallituksen toimia olisi jouduttu ottamaan. Ilman näitä päätöksiä Suomen velkaantuminen kasvaisi hallitsemattomasti. Siksi vaihtoehtonne, jossa ei kyettä vastaaviin julkisen talouden sopeutuksiin, eivät yksinkertaisesti edes kevennä tunnelmaa. Velkaantumisen taittuminen, kasvun vahvistaminen ja hyvinvointiyhteiskunnan turvaaminen kulkevat kaikki käsi kädessä. Valtiovarainministeriön arvion mukaan hallitus on saavuttamassa keskeisen tavoitteensa velkasuhteen vakauttamisesta vuoteen 2027 mennessä. Tämä ei ole sattumaa vaan määrätietoisen työn tulosta, sen työn, mitä olemme valmiita jatkamaan koko vaalikauden loppuun saakka. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Partanen, poissa. — Edustaja Räsänen, Joona.

18.42 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä Valtionvelan korot -pääluokassa, samoin kuin tuossa äskeisessä puolustusministeriön pääluokassa ja sitten pääluokassa 28 elikkä valtiovarainministeriön pääluokassa ovat itse asiassa ne pääluokat, joihin suurin menopaineen kasvu kohdistuu. Ja tänne valtionvelan korkoihin tietenkin valitettavasti johdun tästä velkataakasta, joka Suomessa nyt kasvaa nopeiten Euroopasta, kohdistuu tulevinakin vuosina valtava korkopaine. On jo ennustettu, että seuraavan neljän vuoden aikana valtionvelan korot tulevat nyt tästä ensi vuodelle esitetystä 3,2 miljardista nousemaan jo yli viiteen miljardiin euroon, ja jokainen ymmärtää, että varmaan nämä rahat haluaisimme käyttää jonnekin muualle.

Arvoisa puhemies! Tässä kuuntelin kollegan puhetta edellä, ja monesta asiasta voin todeta, että olen aivan samaa mieltä, mutta ehkä yksi asia jäi vielä edustaja Hänniseltä lukematta, elikkä tuo tänään julkaistu valtiovarainministeriön ennuste. Kun te totesitte puheessanne, että hallitus tekee määrätietoisesti politiikkaa saavuttaakseen tämän ainoan finanssipoliittisen tavoitteensa, joka tässä jotenkuten on ollut vielä hengissä, elikkä tämä velkasuhteen vakauttaminen siellä vuoden 27 tasossa, niin tämäkään tavoite ei todella nyt uusimpien ennusteiden valossa ole toteutumassa.

Mitä nyt tulee sitten näihin valtionvelan korkoihin ja siihen paineeseen, niin itse asiassa valtiovarainministeriöhän tänään totesi, että nämä korkomenot tulevat myös jatkossa entisestään kasvamaan, vaikkakin korkomarkkina tietenkin on niistä huippulukemista, joita tuossa muutama vuosi sitten oli, laskenut. Koska joudumme näitä vanhoja lainoja uusimaan, niin ne uusitaan tietenkin aina sitten sen hetkessä markkinakorossa, ja tätä kautta meidän efektiivinen korko tulee nousemaan, ja sitä myötä joka vuosi valtionvelan korkoihin joudumme Suomessa käyttämään entistä enemmän rahaa, ja se raha on todella jostain muualta pois.

Erityisen huolestuttavaahan tässä valtiovarainministeriön uusimmassa ennusteessa todella oli se, että siinä todetaan suoraan jo se, että me ylitämme tämän 90 prosentin velkasuhteen rajan ensi vuonna ja riski siitä, että me jo tällä vuosikymmenellä puhkaisemme myös 100 prosentin rajan, on todellinen. Senpä takia käännös on aivan välttämätön, ja siinä yhdyn kyllä edustaja Hännisen arvioon, että on välttämätöntä saada velkaantumistahti muuttumaan.

Arvoisa puhemies! Ehkä tuosta valtiovarainministeriön ennusteesta vielä se huomio, joka nyt myös näihin korkomenoihin liittyy, että itse asiassa ensi vuodellehan ennustetaan historiallisen suurta velkaantumista, jopa kovempaa kuin tänä vuonna. Tänä vuonna saldo on se vajaa 18 miljardia, ja ensi vuonna mentäisiin jo yli 20 miljardin. Ne alkavat kyllä olemaan sellaisia lukuja, että täälläkin alkaa jo päättää paleltamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

18.45 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tänään VM julkaisi aika synkän ennusteen tästä velkasuhteen kasvusta. 2023 meidän julkinen velka oli 77,1 prosenttia, ja vuonna 2027 sen ennustetaan nyt olevan 92,4 prosenttia, eli 15 prosenttiyksikön kasvu tässä neljän vuoden aikana. Se on todella iso kasvu. Kun tässä on sanottu, että velalla eläminen lopetetaan, niin kyllähän tässä nyt tosiasiaassa on käynyt niin, että tämä velkamäärä kasvaa

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

kyllä kovin voimakkaasti. Syynä siellä taustalla on erityisesti se, että tämä meidän talouskasvu mataa paikallaan. Kasvuluvut ovat siellä nollan tuntumassa, ja ensi vuodelle luvaan siinä prosentin tuntumassa olevaa kasvua ja sitten vuodelle 27 vähän korkeampaa, jo kai puolentoista prosentin päälle olevaa kasvua. Eli me ollaan tässä taloudellisessa tilanteessa, jossa kasvua ei tule, ja totta kai sitten velkaannutaan kovaa vauhtia.

Sitten näitä korkomenoja tässä edustaja Räsänenkin hyvin avasi, ja kun tämä korkomenojen suuruusluokka on nyt tällä hetkellä se 3,2 miljardia ja nousemassa, niin entistä tärkeämmäksi tulee se, miten Suomea arvioidaan muihin maihin, esimerkiksi Ranskaan, Italiaan ja Saksaan. Me ollaan suurin piirtein oltu siinä putkessa, missä hekin ovat olleet. Siinä ovat noin prosentin sisällä nämä kaikki maat, Suomi on siinä keskivaiheilla, ja tämä euroalueenkin talouden kehitys vaikuttaa näiden isojen maiden osalta. Eli se korkotaso tulee myöskin sitä kautta, ja se näkyy sitten tässä.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä tähän korkoriskiin tietenkin voidaan varautua ja osittain valuuttakurssiriskeihin voidaan varustautua ja varautua suojautumisella. Sekin maksaa tässä joka tapauksessa. Mitä suuremmaksi tämä velka tulee, niin koko ajan myöskin sen osuus tulee kasvamaan, ja se on tässä semmoinen, että pitää miettiä, miten paljon näitä pystytään ennalta estämään.

Sitten vielä, arvoisa rouva puhemies, lopuksi nämä reitit arvioidaan Suomen kyvystä hoitaa velkaa: tämä velkajarru, mikä nyt saatiin aikaiseksi tässä yhteisesti, antaa siihen ainakin hyvän vastauksen ja erityisesti se lupaus, että koko eduskunta on sitoutunut näihin EU:n alijäämätavoitteisiin ja finanssipoliittisiin tavoitteisiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Lindén.

18.48 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä budjettikirjassa harvat sivut painavat niin paljon kuin sivut 799—801, eli kolme sivua ja 3,2 miljardia. Siellä ovat nämä valtionvelan korot.

Kuten täällä käytetyissä hyvissä puheenvuoroissa on todettu, tämä meidän korkomenojen kasvu on ollut nopeaa. Se oli 840 miljoonaa vuonna 2023, sitten se nousi 3,2 miljardiin vuodelle 24. Nyt se on pysynyt kolmena vuonna peräkkäin siinä 3,2 miljardissa, mutta sen ennustetaan olevan noin 5 miljardia vuonna 29. Jokainen ymmärtää sitä yksinkertaista korkomatematiikkaa, että se korkojen määrä on tietysti kahden suureen tulo: se on sen velan määrän ja sitten korkotason tulo. Näin ollen tässä sekä velkaantuminen, velan määrän kasvu, että sitten korkotilanne vaikuttavat tähän.

Tässä velan kasvussa on mielenkiintoinen historia. Kansanedustajien lukusalista, joka on tuossa yhtä kerrosta alempana — missä on niitä paperisia sanomalehtiä, mitä minun ikäpolveni on usein kiinnostunut lukemaan, nyt eduskunnasta väliaikaisesti poissa olevan edustaja Zyskowieczin kanssa usein siellä tapaamme — on poistettu nyt ne romaanit kirjahyllystä, mutta tilalle on tullut Suomen tilastollinen vuosikirja monelta vuosikymmeneltä. Eilen käytin noin tunnin aikaa tutkiessani viimeisintä tilastollista vuosikirjaa, ja on oikeastaan aika hämmästyttävää, miten pieni meidän valtionvelan osuus bruttokansantuotteesta oli 1950-, 60-, 70- ja 80-luvuilla. Sittenhän se räjähti 90-luvun alussa sinne 60 prosentin tasolle mutta laski nopeasti sen pitkän noususuhdanteen aikana, mikä meillä sitten seurasi: 17 vuotta kasvua sieltä vuodesta 92 alkaen. Sen jälkeen meillä sitten vuonna 2008 tuli finanssikriisi, korkotaso nousi jälleen, sitten se pikkuisen stabiloitui, eurokriisi tuli heti pe-

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

rään, sitten se pikkuisen taas stabiloitui, sitten tuli koronavirushiiri, jolloin se pomppasi, ja nyt ei ole ollut sinänsä tämänkaltaista ulkoista šokkia. Viittaa toki siihen, että vuosi 23 oli poikkeusvuosi, koska tiedämme kaikki Venäjän hyökkäyksen Ukrainaun vuonna 22 ja sen vaikutukset kansantalouksiin ja Suomen talouteen erityisesti.

Meillä nyt ollaan ennätyskallisen korkeassa tasossa tässä valtionvelan määrässä, ja kun myös korot ovat — ne eivät enää ole ihan niin korkeat, kuin ne olivat korkeimmillaan, mutta kuitenkin — siellä kahden ja kolmen prosentin välissä, niin tästä tulee se jäätävän kylmä ennuste siitä 5 miljardista. Ja kuten täällä on kuvattu, se on vaikkapa viisi kertaa lapsilisien määrä tai viisi kertaa poliisin koko määräraha taikka enemmän kuin koko avoterveydenhuolto terveydenhuollossa.

Eli kyllä minusta salin kaikilla laidoilla ollaan yhtä mieltä siitä, että nämä korkomenot ja sen myötä tietenkin sitten se, että meillä on ennustettava kansantalous, joka vaikuttaa siihen, että korkotaso pysyisi kohtuullisena mutta myös velan määrä pysyisi kohtuullisena, ovat äärimmäisen tärkeitä asioita. Minusta sitten kyllä meillä taisteltavaa riittää valtion menojen jakautumisessa eri sektoreille senkin jälkeen, kun saadaan nämä korkomenot stabilisoitua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

18.52 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tässä on käytetty edellä edustaja Räsänen ja Lindénin taholta erinomaiset puheenvuorot ja ilmaistu aito huoli siitä, että meidän korkokulut tulevat nousemaan. Senkin takia ne tulevat nousemaan, kun tänä vuonna näyttää siltä, että otetaan suuruusluokassa aika lailla saman verran velkaa kuin otettiin koronan huippuvuonna 2020. Silloin erona oli se, että se raha, joka käytettiin, meni suurimmalta osin kuitenkin tänne Suomeen: korona-aikana tuettiin suomalaisia yrityksiä, kuntia, ja se raha jäi pyörimään myös tänne Suomen talouteen. Nyt ihan samassa mittakaavassa näin ei ole.

Kun tässä on käytetty myös puheenvuoroja, joissa on yritetty lähestyä tätä ongelmaa sillä, että on katsottu vähän taaksepäin ja syytelty aikaisempia, niin ajattelisin itse niin kuin se bussikuski, joka jäi eläkkeelle — en tiedä, oliko se Sastamalasta vai mistä. Kun häneltä kysyttiin, että miten on mahdollista, että hän on 30 vuotta ajanut bussia eikä yhtään kolaria, niin hän sanoi, että hän on katsonut aina tuulilasista eteenpäin eikä peruutuspeleistä taaksepäin. Aivan sama tässä on se tilanne, että nyt kannattaisi katsoa tätä hetkeä, missä me elämme. Sille, otettiin velkaa vuonna 90 tai 2010 tai 2011 tai 2022, me emme enää voi mitään, mutta sille me voimme yhdessä jotain, että kun katsomme eteenpäin, niin mikä on tämä tulevaisuus meillä tästä eteenpäin.

Meillä on nyt otettu ensimmäiset askeleet, joihin viitattiin tuossa edellä edustaja Lindénin puheenvuorossa, tämän finanssipoliittisen parlamentaarisen työryhmän työssä, mutta se on vasta alku ja ensimmäiset askeleet. Se tietenkin ratkaisee sen, miten me kykenemme nyt tämän reitin rakentamaan yhdessä ja taistamaan tämän velkaantumisen. Kaikista vaikein vaihe on se, että me saamme taitettua ja pysäytettyä velkaantumisen, ja sen jälkeen, kun se on pysäytetty, meillä on paljon helpompi työ lähteä sitä pienentämään niitten yhdessä sovittujen finanssipoliittisen lainsäädännön periaatteiden näkökulmasta.

Nyt olemme siinä bussissa kaikki, ja sieltä takapenkiltäkin on tietenkin helppo huudella ohjeita kuskille, mutta ne, jotka ovat kuskin paikalla, määrittävät sen suunnan. Jos nyt nähdään, että ollaan menossa väärälle tielle ja edessä näyttää olevan rotko, ja kun risteyksiä on

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

kuitenkin meillä eri vaiheissa, niin kannattaisi kääntyä sille oikealle talouden tielle, joka vie kuitenkin sitten perille järkevään päämäärään, eikä tehdä tästä kunniakysymystä, että nyt kun me olemme hallitusohjelmassa näin sopineet tai me olemme puoliväliriihessä näin sopineet, niin nyt ei tehdä sitten mitään näille päätöksille, vaikka ne ovat osoittautuneet meille kalliiksi ja velkaantumista kasvattaviksi. Eli aletaan yhdessä töihin, ei katsota taaksepäin vaan eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

18.55 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Hieman vielä jatkan niistä toimenpiteistä, joilla todella näihin korkomenoihin voidaan vaikuttaa. Siinähan keskeinen kysymyshän tulee myös tähän luottamukseen: millä tavalla markkinat luottavat Suomen kykyyn vastata julkisen talouden velvoitteista ja vastata sitten myös näistä velanhoitokustannuksista. Jos luottamus kasvaa Suomen kykyyn hoitaa omaa julkista taloutta, niin korkokustannukset yleensä laskevat, ja mikäli markkinoilla luottamus vähenee Suomen kykyyn hoitaa maan talouden asioita, niin silloin korkokustannukset nousevat. Tämä on kohtuullisen helppo laskutoimitus, kun katsoo, mikä on yhden korkopisteen hinta. Siinä, että meillä korkopisteet liikkuvat ylöspäin tai alaspäin, puhutaan heti kymmenistä miljoonista euroista saman tien. Sen takia esimerkiksi tällä parlamentaarisella finanssipoliittisella sopimuksella on äärimmäisen iso merkitys: miten se signaloituu juuri heille, jotka arvioivat sitä riskiä, joka Suomeen liittyy.

Kun vertailemme sitten eri Euroopan maita, niin pitkältihän Saksaa pidetään Euroopassa tietyllä tapaa julkisen velan korkojenkin osalta ankkurina, joten me voimme verrata sitä Suomen korkoeroa sitten suhteessa Saksaan ja totta kai muihinkin maihin. Hyvä esimerkki siitä, mitä tapahtuu, mikäli markkinoilla katoaa luottamus maan kykyyn hoitaa omia asioita, on vaikkapa se, kun me ollaan katsottu, mitä Ranskassa on tapahtunut. Kun Ranska sai oman poliittisen järjestelmänsä aivan solmuun eikä kyennyt tekemään erilaisia päätöksiä, saamaan edes budjettia sikäläisestä parlamentista läpi, niin tosiasiallisesti markkinat hinnoittelivat sen tietenkin korkoriskiä. Ja mitä suurempi korkoriski, sitä suurempi on korkomeno vuosittain, ja se on silloin julkisesta taloudesta jostain pois.

Tämän takia paitsi että meidän pitää puuttua siihen, että me pystymme näitä vuosittaisia alijäämiä pienentämään, jotta sitä kautta velkaantumisen määrä ja tarve vähenee, on myös erittäin tärkeää tehdä sellaista politiikkaa ihan kautta linjan tässä salissa oikealta vasemmalle, alhaalta ylös, jolla pystymme lisäämään myös luottamusta kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla, jotta sitä kautta pystymme pitämään korkokustannukset mahdollisimman alhaalla. Sen takia on erityisen tärkeää, että laajasti ollaan sitouduttu nyt elämään niiden finanssipoliittisten sääntöjen mukaisesti, jotka me olemme yhdessä Euroopan unionissa sopineet, ja sitten sen lisäksi vielä varmistaneet sen, että noudatamme niitä tällä kansallisella sääntelyllä. Sitä kautta pystymme myös hillitsemään näiden korkomenojen kasvua. Senkin takia tämä on äärimmäisen tärkeä askel, ja nyt totta kai seuraa se vaikeampi vaihe, kun nämä pitää myös toimeenpanna.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Satonen.

18.58 Arto Satonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Olen tässä ollut tämän budjettikeskustelun aikana aika paljon flunssassa, mutta nyt kun pääsin paikalle, niin en malta olla tähän

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

valtionvelkaan ja velan korkoihin liittyen vähän pidemmältäkin aikaa muistelematta sitä, miten oikeastaan olemme tähän päätyneet, missä nyt olemme. Asia on tietysti juuri niin kuin edustaja Lohi totesi, että taakse mennyttä emme saa muutettua ja eteenpäin pitää katsoa, mutta senkin ymmärtäminen, mitä aikaisemmin on tehty, on aika hyvä silloin, jos ajatellaan, millä keinoilla yritetään eteenpäin mennä.

Aloitan vuodesta 2007, jolloin meillä oli Vanhasen kakkonen, ja siinä vaiheessa Suomen valtionvelka, tai 2008, oli muistaakseni 28 prosenttia bruttokansantuotteesta. Silloin 2007 hallitusohjelmaneuvoittelussa, jotka olivat itsellenikin ensimmäiset hallitusohjelmaneuvoittelut, havaittiin, että Suomen väestö on ikääntymässä ja meidän pitää tehdä prosenttiyksikkö vuodessa ylijäämää, jotta me voidaan varautua tähän väestön ikääntymiseen.

No, se onnistui yhden vuoden. Sitten tuli 2008, tuli finanssikriisi, tuli Nokian alasajo, tulivat metsäteollisuuden vaikeudet. Silloin tehtiin ensimmäinen ison luokan virhe, josta itse asiassa muistan silloisen puhemiehen Sauli Niinistön myös varoittaneen, mutta ne varoitukset menivät kuuroille korville. Silloin ajateltiin, että tämä Suomen talouden romahtaminen — sitä voi näin sanoa, koska 2009 muistaakseni bkt laski enemmän kuin mitä on laskenut edes sen jälkeen pahimpina aikoina — tulee palautumaan sille aiemmalle uralle, ja menoja ei lähdetty supistamaan, vaan menot pidettiin entisellä tasolla.

Sitten samaan aikaan meillä pysyi kotimainen kulutus voimissaan sen takia, että kotitaloudet alkoivat hurjasti velkaantumaan. Kotitalouksien velkaantumisaste 2009 oli 109, josta se nousi 134:ään vuoteen 2022. Nyt se on lähtenyt rajusti alaspäin ja pankkitileillä on enemmän rahaa kuin koskaan, mutta samaan aikaan se kertoo myös siitä, että ihmisillä on arkuutta tässä kuluttamisessa, mutta toisaalta se on myös tervehdyttänyt sitä liikettä, joka tässä tapahtuu. Eli pitkälti kotitalouksien velkaantumisella me pidettiin tämä kone käynnissä.

No, sitten tuli Sipilän hallitus, ja se yritti korjata tätä tilannetta — osittain onnistuikin — kilpailukykysovimuksella, jonka täällä ainakin edustaja Lyly erittäin hyvin muistaa, ja myöskin joitakin työlakeja uudistamalla, vaikka sitten se uudistustyö jäi kesken. Siinä itse asiassa kävi niin, että 2018 valtion tulot ja menot olivat yhden vuoden tasapainossa. Se on ainoa vuosi tässä pitkään, pitkään aikaan, kun valtion tulot ja menot ovat olleet tasapainossa.

No, sen Sipilän hallituksen jälkeen tulivat 2019 vaalit. Ne sosiaalidemokraatit voittivat ylisuurilla vaalilupauksilla, ja vaikka niistä vain osa toteutettiin — muun muassa kuuluisaa vappusatasta ei toteutettu ikinä mutta siellä toteutettiin kuitenkin jonkin verran muun muassa oppivelvollisuuden pidentämistä ja muutamaa muuta — silloin lähtivät ne menot suoraan kasvuun ja silloin haettiin niitä työllisyystoimia, joilla ne piti rahoittaa, mutta ne eivät toteutuneet, koska näitä uudistuksia ei työmarkkinoilla kyetty tekemään. Sitten alkoi se putki, että alkoi korona ja sitten alkoi tämä Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Nämä kaikki yhdessä viime vaalikaudella nostivat tätä valtion velkaantumisen tasoa noin 40 miljardilla.

Sitten kun tämä nykyinen hallitus aloitti, niin se aloitti erittäin syvästä kuopasta, koska sen heti alkuun piti tehdä kuuden miljardin talouden tasapainottaminen, josta neljä miljardia tehtiin suorilla säästötoimilla. No, kuten tiedetään, se jälkimmäinen kaksi miljardia ei ole vielä toteutunutkaan. Sen jälkeen on jouduttu tekemään montaa talouden tasapainottamismisratkaisua, ja nyt ollaan siinä tilanteessa, että ollaan tässä EU:n alijäämämenettelyssä. Olen erittäin tyytyväinen siihen, että me on saatu aikaan, ja tästä annan tunnustusta ennen

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

kaikkea oppositiopuolueille, tämä velkajarrusopimus, joka tulee sitten seuraavalla vaalikaudella olemaan tosi iso juttu.

Haluan vielä ikään kuin lopuksi korostaa tässä sitä, että se meidän pitkäaikainen ongelma lähtee siitä, että me on kuviteltu, että meidän tulot palautuvat sille uralle, jolla ne olivat ennen vuotta 2008, ja menoja on hyvin vähän pienennetty lukuun ottamatta nyt tätä vaalikautta, jossain määrin Sipilän vaalikautta, ja jotain teki myös Kataisen sixpack-hallitus. Niitä säästöjä on tehty kuitenkin kohtuullisen vähän, mutta meidän tulokehitys ei ole palautunut sille uralle, jolla me silloin kuviteltiin, että se jatkuu. Nyt me kyllä tiedetään jo, että siinä on tehty väärä analyysi. Olkoonkin, että se olisi tuottanut tietysti silloin akuutteja haasteita, jos olisi lähdetty samaan aikaan säästämään, kun meillä oli finanssikriisiä ja muuta, mutta se perusanalyysi, mikä silloin tehtiin, osoittautui vääräksi. Nyt me ollaan jo semmoisessa tilanteessa, että meillä on tämä elvytysvara aika lailla pieni, eli tilanne on ajautunut siihen, että nyt meidän on sitten jo tämän velkajarrujärjestelmän mukaan mentävä eteenpäin riippumatta siitä, mikä on suhdannetilanne. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

19.04 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvokas puhemies! Edustaja Räsänen tuossa lausui niin, että velan taittaminen ei onnistuisi vuoden 2027 aikana. Tämä ei tietystikään perustunut teidän omaan mielipiteeseen, vaan se oli luettu eilisen ennusteesta. Mutta siitä huolimatta käytin myös tällaisia sanoja, että hallitus tekee ”määrätietoista politiikkaa” tämän velan ottamisen taittamiseksi. Minä haluaisin, että ollaan siinäkin asiassa yhtä mieltä. Eli haluan pitää kiinni tuosta meidän tavoitteesta. Totean, että se on meille kaikille yhteinen ja varmaan hyvä asia.

Suomen julkinen velka on vaarallisella tasolla. Minä uskon, että siitäkkin me ollaan yhtä mieltä, että siinä ei tapahdu mitään poikkeamia. Sanoin, että velkasuhteen vakauttaminen on välttämätöntä. En sanonut, että velaksi elämisen lopettaminen, eli se ei todellakaan tapahdu. Tietysti pitkässä juoksussa tuota velaksi elämisen lopettamista voidaan pitää tavoitteena, mutta ei se missään tapauksessa näissä hetkissä ole. Käytin sitä termiä, että ”velkasuhteen vakauttaminen” on välttämätöntä.

Edustaja Lohi siellä myös ajoi linja-autolla ja kertoi, että se oli hänen tuttunsa, joka oli ajanut linja-autolla ja sanoi, että ei tule kolareita läheskään niin helposti, jos katsotaan tuulilasia eli eteenpäin, mutta jos tuijotetaan koko ajan taustapeileihin, niin ainakaan se linja-auton kuljettaminen ei mene hyvin. Voidaan nyt ajatella kuitenkin, että voidaan menneisyydestä rakentaa tähän päivään tätä tilannekuvaa. Sehän rakentuu tuolta historiasta, ja se tulee tähän hetkeen, ja tässä hetkessä lausutaan näitä asioita.

Semmoinen iso yhteinen tavoite voisi olla — te olette varmaan tämän kuulleet jo moneen kertaan — että politiikkaa tehdään yhdessä. Yhdessä tekeminen perustuu luottamukseen, ja luottamus rakentuu toisten ihmisten arvostamisesta ja kunnioittamisesta. Toivon, että tekin allekirjoitatte tämän. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

19.07 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Satosella oli minusta aivan hyvää historian kertausta. Siinä oli paljon sellaista, jonka pystyy kyllä jakamaan. Sekin toki pitää muistaa, että vuonna 22 eli edellisen hallituksen viimeisenä kokonaisena vuonna julkisen

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

talouden tasapaino oli lähellä nollaa, 0,8 miinuksella. Eli tilanne oli silloin tavallaan hyvin erilainen kuin mikä nyt tämä kuva on. Niistä luvuistahan tämäkin hallitus alkoi hallitusohjelmaa rakentamaan, ja olen huomannut, että tilannehan onkin aivan toisenlaiseksi muuttunut kuin mitä sitten lähtötilanteessa oli. Nythän on tuo alijäämä neljä ja puoli prosenttia tänä vuonna, ja ei se siitä juurikaan näytä paranevan eikä valitettavasti tuo velan vakauttaminenkaan oikein onnistuvan.

Sen haluan tässä vielä todeta, että kun puhutaan, että on tehty kymmenen miljardin sopeutukset, niin meillä valtiovarainvaliokunnassa viime viikon tiistaina, kun kuulumme tuttuun tapaan siellä valiokunnassa budjetin käsittelyn lopuksi valtiovarainministeriä, budjettipäällikköä ja vero-osaston ylijohtajaa, he toimittivat meille materiaalia, josta kävi ilmi, että ensi vuoden tasossa tosiasiaa siis rahoitusasemaan vaikuttavat sopeutukset ovat olleet 4,0 miljardia. Sekin on jo aika ansiokas teko, että siis sen verran on kyetty sopeuttamaan tuloja ja menoja.

Se, mikä meitä yhdessä nyt haastaa, on nimenomaan tämä Suomen ilmapiiri talouden suhteessa, epävarmuus ja se, että kotitaloudet eivät luota talouteen. Siellä on työttömyydestä, julkisen talouden säästöistä ja varmasti myös turvallisuuspoliittisesta tilanteesta johtuvaa epävarmuutta. Se on johtanut siihen, että nekin, joilla olisi varaa kuluttaa, ovat ottaneet mieluummin tällaisen säästölinjan päälle, halutaan varautua, että jos vielä käy pahemmin, niin enpä nyt investoi, en osta kestokulutushyödykkeitä, mikä näkyy meidän kaupassa, kotimaisessa kulutuksessa, ja se näkyy suoraan valtion budjetissa niin, että tänä vuonna lisätalousarviossa otettiin arvonlisäverotuottoja ennusteista 700 miljoonaa alaspäin. [Arto Satonen: Kyllä!] Tämä kertoo sen, että kulutus ei toimi. Sen takia talous on myös tunnetta, ja se on ennen kaikkea ihmisten käyttäytymistä. Silloin jos me menetämme sen luottamuksen tunteen taloudessa, niin me menetämme silloin tosi paljon sitä potentiaalia, sitä mahdollisuutta, millä me saisimme erilaisilla keinoilla kasvua talouteen luotua. Nyt se suurin haaste on se, että tämän vaalikauden aikana tämä luottamus on nyt kyllä valitettavasti — se on valitettavaa sanoa — rapautunut. Se näkyy nyt tässä tilanteessa, missä me ollaan, että meillä on tosi hankala saada sitä meille kaikille niin tärkeää kasvua aikaiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

19.10 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä kun kollegoiden puheita kuuntelee, niin melkein toivoisi, että täällä olisi hieman enemmänkin kuuntelijoita, koska saattaisivat muutkin kollegat ihan hyötyä tästä keskustelusta. Kiitän niin edellä puhunutta valiokunnan puheenjohtajaa Lohta kuin myös myös edustaja Satosta hyvästä katsauksesta.

Minusta tämä edustaja Satosen huomio tästä juurisyystä on ihan oikea, koska tosiasiaan on, että finanssikriisin ja tämän teollisuuden rakennemurroksen myötä meillä tulotaso tippui kertaheitolla ja menotaso jatkoi kasvuaan aikaisemmalla kasvu-uralla. Ja kun sen jälkeen jokaisena vuonna menot ovat kasvaneet nopeammin kuin tulot, niin eihän se ihme-kään ole, että velkasuhde on sitten sinä aikana sieltä alle 40 prosentista tullut nyt sitten sinne ensi vuoden yli 90:een — tai uusimman ennusteen mukaan saatetaan jäädä vielä ensi vuonna jonkun verran alle. Mutta tähän on todella se juurisyy.

Meillä on tässä 15 vuoden aikana todella syntynyt rakenteellinen epätasapaino menojen ja tulojen välillä, ja sitten kun tätä lähdetään kuroma umpeen, niin on varmaan selvää, että sekä menoihin että tuloihin on pystyttävä vaikuttamaan. Tulopuolella tietenkin kaikki varmasti eniten toivovat, että talouden kasvun vahvistuminen ja sitä kautta työllisyyden

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

vahvistuminen auttaisivat siinä eniten. Ja sitten taas menojen puolellahan kysymys on pitkälti kautta linjan kustannusten nousupaineen tasaamisesta ja priorisoinnista. Kun katsotaan edellisten hallitusten — tai oikeastaan kaikkien hallitusten aina sieltä Kataisen hallituksesta alkaen — toimenpiteitä, niin tosiasiallisestihan aina tuohon vuoteen 19 saakka menojen kasvupainetta saatiin hillittyä. Kyllähän aina silloinkin kokonaismenot kasvoivat, mutta pystyttiin hillitsemään kasvuvauhtia. Sitten tulivat nämä kaksi peräkkäistä kriisiä ja muutama muu muutos, ja meillähän budjetin loppusumma sieltä 60 miljardista vuodelta 19 on nyt noussut tähän ensi vuoden 90 miljardiin. Siellähän tietenkin keskeinen muutos liittyy siihen, että sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset ovat nykyään valtion budjetissa kokonaisuudessaan, puolustusmäärärahat ovat merkittävästi nousseet tässä tällä vuosikymmenellä, ja sitten viimeisimpänä on tämä, jota juuri tässä nyt käsittelemme, eli-ikä valtionvelan korot. Ja siinähän tämä ongelma on nykyiselläkin hallituksella: kun katsotaan, mitä jää sitten viivan alle näistä kaikista toimenpiteistä, niin johtuen siitä, että täällä on valtavaa menojen kasvupainetta monessa pääluokassa, ei niistäkään nettona sitten paljon — hyvä, jos alle miljardi — tosiasiallisesti viivan alle jää, johtuen juuri siitä, että menojen kasvupaine on niin suurta.

Arvoisa puhemies! Jatkan vielä hetken pöntöstä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Todella tämän kaiken jälkeen se johtopäätös minusta on kohtuullisen selvä, että kyllä meillä tässä tulevinakin vaalikausina on huolehdittava siitä, että nämä menojen kasvupaineen hillintä jatkuu, ja sitten ne nousevat tarpeet, joita meillä eittämättä on niin puolustuksessa, palvelutarpeen kasvussa kuin monissa muissakin kokonaisuuksissa, täytyy pystyä kattamaan muualta — eli toisin sanoen tekemään budjettikirjassa tilaa muualta ja samaan aikaan vahvat panostukset sitten tänne kasvun ja työllisyyden puolelle, jotta myös pidemmällä aikavälillä tämä julkisen talouden tasapaino parane. Ja sitten minusta on selvää, että kyllä myös tätä tulopuolta on katsottava siten, että katsotaan, mitä siellä veropuolella on tehtävissä siten, että myös sitä kautta mahdollisesti voidaan kerätä lisää verotuloja.

Arvoisa puhemies! Se, minkä halusin tähän loppuun vielä sanoa, on se asia, minkä olen täällä useammankin kerran todennut, että vaikka tämä urakka, joka Suomella on edessä, on valtaisa, niin se ei ole kuitenkaan mahdoton. Tässä on hyvä todella katsoa, miten historiasa on käynyt. Kun edellisen kerran tällainen vastaavanlainen pomppu velkasuhteessa on tapahtunut, niin silloinhan meidän on mentävä aina sinne 90-luvun alkuun. Tosiasiahan oli, että vuonna 95 meidän alijäämä oli Euroopan pahimpia, ja sitten siitä 12 vuodessa tultiin siihen tilanteeseen, että ylijäämä oli puolestaan suurin kaikista EU-maista. Ja mitä tänä aikana tapahtui? Tapahtui totta kai Nokia, tapahtui monia muitakin asioita, tehtiin varmasti myös ihan oikeata politiikkaa. Toivottavasti vastaavankaltainen aikakausi meillä on jonain päivänä tässä vielä edessä, jolloin nimenomaan talouden kasvaessa ollaan myös valmiita julkista taloutta vahvistamaan ja sitä kautta luomaan sitten liikkumavaraa niitä kausia ja vuosia varten, kun aivan varmasti jatkossakin niitä erilaisia kriisejä tulee.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.15 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Satosen hyvään muisteluun: Tästä kokonaisuudesta unohtui kokonaan yksi asia, joka vaikuttaa kaikkeen tässä näin. Se liittyy siihen, että vuonna 2008 EK irtisanoutui keskitetyistä sopimuksista. Sen seurauksena keskellä finanssikriisiä mentiin liittokierrokselle, ja EK ilmoitti, että kyllä alat osaavat

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

katsoa aloille sopivat ratkaisut. Ja niin kävi, että jokainen ala teki ratkaisuja ja jokainen toisen päälle aina huusi ja se, joka viimeisimmän teki, otti korkeimmat korotukset ja palkkakierros meni yli senhetkisen tilanteen. Maan talous syöksyi alaspäin, ja palkat nousivat samassa kohtaa ylöspäin.

Sitä ruvettiin korjaamaan sitten 2010-luvulla. Tarvittiin työkalu korjaamaan ja silloin tehtiin ensimmäiseksi vuonna 2011 raamisopimus. Kesken liittokierroksen tehtiin noin kahden prosenttiyksikön raamiratkaisu. Yli 90 prosenttia oli siinä mukana. Vuonna 2013 taas tultiin työllisyys- ja kasvusopimuksella. Keskimääräinen palkankorotus oli 0,4 prosenttia. Tultiin taas alaspäin. Ja sitten viimeisenä huippuna tehtiin kilpailukyky sopimus, kiky, nolla prosenttia, ja sitten siirrettiin vielä maksuja palkansaajapuolelle. Todella sopeutettiin sopien tämä kokonaisuus.

Nyt meillä ei ole enää tällaista työkalua, jota voidaan käyttää näitä ratkaisuja tehtäessä. Se minua tässä harmittaa, koska se työmarkkinoiden käyttäminen myöskin tämmöisessä kansakunnan sopeuttamisessa on nyt kokonaan poissa. Se oli hyvä työkalu, ja sillä pystyttiin vaikeita ratkaisuja tekemään sopien.

Mielenkiintoinen yksityiskohta: Kun kaivoin noita vanhoja sopimuksia, niin vuonna 2013 sovittiin se kuuluisa suojaisuus. Se 300 euroa tehtiin siinä sopimuksessa, ja se tehtiin työttömyysturvaan silloin kustannusneutraalisti. Silloin tehtiin työttömyysturvaan uudistuksia ja se otettiin käyttöön. Silloin se ei maksanut siinä ratkaisussa mitään. Katsottiin, että tämmöinen pitäisi olla. Siellä oli paljon muitakin yksityiskohtia, joita tänä päivänä käytetään.

Tässä mielessä me tarvittaisiin tällaisia työkaluja, joilla me tehdään. Se julkisen sektorin palkkakehitys putosi kanssa tähän nollaan silloin kilpailukyky sopimuksen ansiosta. Koko harjoituksen tarkoitus on, että kustannuskilpailukykyä saadaan aikaiseksi, ja niin myös saatiin. Sitten se maan talous taas lähti vähän käyntiin siitä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

19.18 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puheenjohtaja! Vielä haluan lisätä yhden asian. Totesin tuossa aiemmassa puheenvuorossani, että se, kuinka paljon maksamme korkomenoja, on tietysti itsestäänselvästi sen velkasumman ja sitten korkotason kertolasku. Eli jos nyt ihan kaavamaisesti sanoo: jos meillä on 200 miljardia julkista velkaa ja jos korko on 10 prosenttia, niin silloinhan meillä on korkomenot 20 miljardia vuodessa.

No, tähän tuntuu ihan hirvittävältä, mutta palautan mieleen sen asian, joka osin nyt johtuu siitä, että tässä olen jo pikkuisen ikääntynyt verrattuna moniin kollegoihin. Silloin kun itse otin ensimmäisen asuntolainan vuonna 1978, korko oli 12 prosenttia. Mitä oli valtionvelan korko 90-luvun alussa? 15—20 prosentin välissä. Silloin tietysti Suomi oli syöksynyt kaikkien aikojen talouskriisiin ja lainaa oli vaikea saada. Eli osasyys varmaan siihen, miksi niin hövelisti on uskallettu ottaa velkaa — riippumatta vähän hallituksen väristäkin tässä viimeisen 15—20 vuoden aikana — on se, että euroon liittymisen myötä korkotasoa aleni.

Meillähän oli korkotaso käytännössä siellä yhden prosentin tasolla ja allekin, ja nyt se sitten räjähti tuossa vuonna 23 ylöspäin, ja nyt se on siitä tasoittunut sinne 2,5 prosentin tasolle. Eli koron taso on tietysti nyt kohtuullinen, voidaan sanoa, mutta velan määrä on suuri, ja sen takia nyt huomio täytyy kiinnittää velan määrään. Mutta vähän niin kuin kauhu-kuvana haluan palauttaa mieliin, että on ollut aikoja, jolloin valtionvelankin korko on ollut

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

15—20 prosenttia. Jos se yhtäkkiä jostain ulkoisesta syystä rävähtäisi sellaiseksi nykymaailmassa, mihin me emme tietenkään kukaan usko, niin silloinhan meillä noutaja tulisi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Satonen.

19.20 Arto Satonen kok: arvoisa rouva puhemies! En omalta osaltani halua tätä enempää pitkittää, mutta kiitän niistä puheenvuoroista, jotka täällä edustajat Lohi, Räsänen ja myöskin Lyly tässä käyttivät omaan puheenvuorooni liittyen, ja Lyly täydellisti sitä ihan merkittävällä tavalla. Se on ihan totta, että siinä oli myös näitä ratkaisuja, jotka vaikuttivat asiaan paljon.

Tämä edustaja Lindénin viimeinen puheenvuoro on kyllä kieltämättä myös yksi asia, joka on syytä havainnoida. Paitsi että on hyvä tiedostaa, että korko voi joskus olla huomattavastikin korkeampi kuin se on tällä hetkellä, niin tässähän oli myös niin, että me jossain vaiheessa — muistan, että tässäkin salissa — ihan vakavasti puhuttiin, että tarvitseeko tätä velkaa maksaa koskaan takaisin ja että tämä nollakorkoaika on ikuinen. Eikä se ollut pelkästään julkisella puolella, vaan kun kuvasin sitä, kuinka kotitalouksien velkaantuminen kasvoi, niin siinä oli myös sellaista uskoa, että se korkotaso hyvin pitkään pyörii siellä nollassa. Sitten kun asuntolainan korko tulikin sieltä yhtäkkiä neljään prosenttiin, niin se olikin sitten jo todella vakava paikka. Nyt kun se on tullut neljästä kahteen, niin edelleen sitä velkaa pelätään aivan eri lailla kuin pelättiin silloin, kun oltiin siellä nollan ja yhden välillä ja ajateltiin, että se tulee kestämään maailman tappiin.

Eli kyllä tässä tietysti on sellaisia olosuhteita, myös ulkoisia olosuhteita, joihin emme pysty vaikuttamaan ja jotka saattavat merkittävälläkin tavalla heijastua näihin kysymyksiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

19.22 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä innostuin itekin vähän kaivelemaan historian tietoja, kun tässä kokeneet edustajat keskenään keskustelivat siitä, mitä aikanaan on tehty. Esimerkiksi 2011 alkaneella kaudellahan työministerinä toimi sellainen henkilö kuin Ihalainen. Kun katsoin Ihalaisen työllistämisprosessia tai siis kehittämisohjelmia, mitkä liittyivät sen aikakauden asioihin, niin ne olivat kyllä aika merkittäviä asioita. Siellä oli työllisyyden edistäminen ja nuorisotakuun kehittäminen, työmarkkinoitten muutosturvan ja osaamisen kehittäminen, työmarkkinaneuvotteluiden ja kolmikannan roolin korostaminen, nuorten työllistämisen tukitoimet, Sanssi-kortti ja rakennemuutokseen varautuminen. Tämä rakennemuutokseen varautuminen johtui nimenomaan senhetkisestä metsäteollisuuden tilanteesta, kun paljon alasajoja valitettavasti koimme.

Mutta kyllä oli hyvä lukea nyt niistä asioista. Vähän tässä tuli semmoinen kaihoinen mieli, että jospa nyt tänäkin päivänä työministeri voisi tällaisia asioita ottaa huomioon. Ja toki kun tuota aikakautta tarkastelee, niin edustaja Lylyhän oli silloin merkittävässä roolissa SAK:n puheenjohtajana tekemässä niitä toimia. Että kyllä näitä kannattaa aina välillä... Vaikka äsken bussin ajamisesta puhuttiin, että tuulilasista katsotaan eikä takaikkunasta olenkaan, niin joskus kannattaa vähän vilkaista peiliin tai takaikkunaan, mitä asioita aikanaan on tehty, niin että niistä voisi ottaa oppiakin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

19.23 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Ajattelin vielä yhden huomion nopeasti todeta näihin valtionvelan korkoihin, ja sehän liittyy tähän meidän koronhallintastrategiaan, jota tässä itse asiassa viime vuonna on viimeksi uusittu. Syy sille, miksi uudistaminen tuli tarpeeseen, johtuu juuri siitä, että meillä tämä velanhallintaympäristökin on aika paljon tässä viime vuosina muuttunut juuri johtuen siitä syystä, että velkaantuminen on niinkin reippaasti kasvanut, ja se totta kai tuo sitten entisestään enemmän haastetta myös näiden riskien hallintaan.

Aikaisempi strategiahan lähti siitä, jos hieman vetää mutkia suoriksi, että pyrittiin sitomaan aina valtionvelat kaikista nopeimmin vaihtuvaan korkoon. Se oli ihan ymmärrettävää, koska yleisesti ottaen, kun katsotaan pitkällä aikavälillä, nopeimmin vaihtuvat korot ovat olleet matalampia kuin pidempään kiinnitetty korot, ja silloin nimenomaan hyöty korkojen laskusta välittyy sitten tänne velanhallintaan kaikista nopeimmin.

No, ongelmahan sitten tässä strategiassa oli vain se, että sitten myös siihen toiseen suuntaan tapahtuva muutos näkyi täällä aika nopeasti. Elikkä kun tuossa muutama vuosi takaperin korkomarkkina muuttui kertaheitolla ja korot lähtivät rajuun nousuun, niin totta kai myös tämä nousu välittyi meille tänne meidän korkokustannuksiin erittäin nopeasti.

Senpä takia, arvoisa puhemies, on hyvä todeta sekin asia, joka täällä budjettikirjassa on tästä todettu, että vaikka pitkäaikaisempiin kiinteäkorkoisiin lainoihin sidotusta meidän velanhallinnasta joudumme maksamaan hieman enemmän pidemmällä aikavälillä, niin se on totta kai huomattavasti stabiilimpaa ja sitä kautta sitten ovat helpommin arvioitavissa ne kustannukset, kun sitten taas todella täällä nopeasti vaihtuvassa korkomarkkinassa myös sitten vaikutukset ovat sen mukaisia, mitä markkinoilla tapahtuu.

Tämä on varmaan sellainen kokonaisuus, jota ihan eri tavalla joudutaan myös tulevaisuudessa Suomessa pohtimaan juuri siitä syystä, että tämä meidän julkisen talouden liikumavara menee niin olemattoman pieneksi. Silloin kaikki toimenpiteet, joilla me pystyisimme meidän korkokustannuksiakin ja niiden nousua ennustettavasti pitämään ainakin kohtuullisella tasolla, tulevat kyllä tarpeeseen, koska nimenomaisesti mitä enemmän tämä pääluokka 36 nousee, niin se on, kuulkaas, hyvät kollegat, sitten muilta pääluokilta vain vedettävä pois, koska ne kustannukset on joka tapauksessa pakko maksaa, ja mitä enemmän sinne joudutaan korkomenoihin laittamaan rahaa, sitä enemmän se on jostain muualta pois. Siksi on tärkeää, että yritetään pitää nyt ainakin tämän pääluokan määrärahat aisoissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.26 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Vielä yksi ratkaisu, joka vaikuttaa meidän taloustilanteeseen todella paljon, koska tässä katsotaan koko julkista taloutta. 2014 neuvoteltiin eläkeratkaisu, joka tuli voimaan 2017. Siinä eläkeikää nostettiin, ja siellä on olemassa eläkeiän nousulle systeemi, että kaksi kolmasosaa eliniän kasvusta siirtyy eläkeiän nousuun ja yksi kolmasosa on eläkkeellä oloaika. Tämähän on pelkistetysti se ratkaisun sisältö. Myös erilaiset korotetut karttumat poistettiin, kaikki on puolitoista prosenttia koko työuran aikana, ja sitten muita yksityiskohtia siellä oli paljon. Mutta ehkä sitten vielä tärkeämpi juttu tähän kokonaisuuteen liittyen oli se, että meidän eläke-etuudet ja eläkemaksut olivat tasapainossa. Ja se on se, joka on nyt pysynyt siinä noin 24 prosentissa sen jälkeen ja tästä 20—30 vuotta eteenkin päin näyttää pysyvän. Se on ollut merkittävä ratkaisu silloin myöskin.

Underpunkt i budgeten PR 132/2025 rd

Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tämä korko ja reitittäjien ja kaikkien muitten arviointi siitä, miten Suomi kykenee hoitamaan näitä velkojaan... Tietenkin tämä velkajarrusopimus oli tietyllä tavalla aika iso viesti ja tuo semmoisen luottamuksen, että Suomi hoitaa tämän julkisen talouden ja taittaa sen velan ja systemaattisesti tekee sen eteen töitä ja siihen on sitoutunut koko eduskunta. Se kyllä antaa aika hyvän viestin myöskin ulospäin siitä, miten me ollaan sitouduttu tähän velan hoitamiseen, mikä heijastuu sitten korkokuluihin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Satonen.

19.28 **Arto Satonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti vielä muutama huomio. Ensinnäkin tähän eläkeratkaisuun, mihin edustaja Lyly viittasi, on helppo yhtyä, ja nyten sitä vielä pikkasen sitten petrattiin tässä juuri myöskin kolmikantaisessa yhteistyössä. Olenkin sanonut, että se on se osa kolmikantaa, joka omastakin mielestäni on kyllä toiminut. Toki voi olla, että sielläkin vielä kunnianhimoisempiin ratkaisuihin jossain vaiheessa joudutaan, mutta tämä on ollut ihan hyvää pohjaa.

Edustaja Suhosta haluan erityisesti kiittää siitä, että hän mainitsi nämä Ihalaisen ajan toimenpiteet. Olin nimittäin silloin hallitusohjelmaneuvoittelussa kokoomuksen neuvottelija näissä kysymyksissä, ja muistan oikein hyvin, kun näitä yhdessä tehtiin. Mutta valitettavasti täytyy sanoa kyllä niin, että se ei missään nimessä johtunut Ihalaisesta, jota suuresti arvostan, kuten täällä varmaan moni muukin. Jos katsotaan sen Ihalaisenkin ajan työllisyysloppusaldo, niin se on kyllä vahvasti miinuksella, ja kyllä se vain valitettavasti kertoo siitä, että kyllä suhdanteellakin aika iso merkitys on.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen godkände huvudtitel 36 enligt betänkandet.